

Sygn. akt II CSK 261/14

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 6 listopada 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 16 października 2013 r., sygn. akt IV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A.S. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. JS. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w P. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł powiększoną o stawkę podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Pełnomocnik powoda A. S. w skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 16 października 2013 r. wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania oparł na przesłankach wskazanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego związanego z przedawnieniem roszczeń skierowanych przez stronę powodową wobec Skarbu Państwa, istnienie w sprawie potrzeby wykładni przepisów prawnych dotyczących powyższych roszczeń oraz na oczywistą zasadność wniesionej skargi.

Ponadto, skarżący uzasadnił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania koniecznością przeprowadzenia dowodu z przesłuchania stron, co w jego opinii jest konieczne do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymaga przedstawienia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). W postanowieniu z 23 marca 2012 r., II PK 284/11 (Lex nr 1214575), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się

z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego względnie uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

Odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, chociaż budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, względnie, że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

W świetle art. 442¹ § 1 k.c. dla roszczeń odszkodowawczych *ex delicto* wyznaczony został trzyletni termin przedawnienia, liczony *a tempore scientiae*, tj. od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się zarówno o samej szkodzie, jak i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Ustalenie momentu, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie odbywa się w oparciu o obiektywnie

sprawdzalne przesłanki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2004 r., I CK 166/04, nie publ.).

W okolicznościach niniejszej sprawy roszczenie skarżącego bez wątpienia objęte jest wskazanym wyżej trzyletnim terminem przedawnienia. Decydujące znaczenie ma bowiem niekwestionowane przez skarżącego ustalenie, że wiedział on zarówno o samej szkodzie, jak i o podmiocie zobowiązanym do jej naprawienia najpóźniej w chwili opuszczania zakładu karnego, co miało miejsce dwukrotnie, tj. w dniu 2 września 1994 r. oraz w dniu 14 stycznia 2008 r. Powództwo zostało zaś wytoczone dopiero 24 września 2012 r.

Z powyższych przyczyn, wbrew twierdzeniom skarżącego, w sprawie nie znajdzie zastosowania dziesięcioletni termin przedawnienia roszczeń. Jak wyjaśniono w doktrynie i orzecznictwie, ratio legis ustanowionego w art. 442¹ § 1 zd. 2 k.c. dłuższego, dziesięcioletniego terminu dochodzenia roszczeń, liczonego *a tempore facti* (tj. od chwili zajścia zdarzenia wywołującego szkodę), związane jest z ochroną interesu dłużnika, który nie powinien pozostawać w gotowości do spełnienia świadczenia przez czas nieograniczony. Dziesięcioletni termin dochodzenia roszczeń wyznacza więc ostateczną granicę przedawnienia, znajdującą zastosowanie w przypadkach, gdy skarżący w ciągu dziesięciu lat od chwili zdarzenia wywołującego szkodę nie dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2005 r., II CK 538/04, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CSK 176/05, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CSK 48/06, nie publ.; wyrok z dnia 9 maja 2008 r., III CSK 366/07, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2006 r., IV CSK 120/06, nie publ.).

W związku z tym, że Sąd Okręgowy trafnie uwzględnił zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia, bez znaczenia pozostaje kwestia, czy wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron został prawidłowo oddalony.

Odnosząc się do przywołanej we wniosku przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako podstawy przyjęcia skargi do rozpoznania, należy przypomnieć, że jej wykazanie wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania

wyvodu zmierzającego do wykazania tych wadliwości. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby badania szczegółów czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. orzecznictwo przytoczone w motywach postanowienia Sądu Najwyższego z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12, Lex nr 1232793). Mimo bowiem nawet oczywistego naruszenia prawa, wyrok może być prawidłowy (postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2011 r., V CSK 113/11, nie publ.). Skarżący nie wykazał, że Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu oraz że zaskarżony wyrok jest oczywiście wadliwy.

Na marginesie należy zauważyć, że z samej istoty przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wynika, że jednoczesne powołanie ich we wniosku – w celu uzasadnienia tych samych okoliczności – jest obarczone logiczną sprzecznością. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 2891/13, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, nie publ.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 19 i § 20 w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości

w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Na wniosek Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną Sąd Najwyższy orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 pkt 5 w zw. z § 13 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 461).